

Evaluating the attitude of Mashhad professional medical doctoral students in basic sciences and physiopathology to research in the academic year 1397-1398

Alireza Ebrahimi¹, MohammadTaghi Shakeri^{2*}, Majid Khadem-Rezaiyan³, Faezeh Gharaei Kasmaei⁴, Reyhaneh ZiaeiFard⁵

1 PhD student, Vice Chancellor for Research Unit, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

2 Professor, Social Determinants of Health Research Center, Faculty of Health, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

3 Assistant Professor, Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

4 Msc Student, Biostatistics, Faculty of Health, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

5 Msc. Social Medicine, Social Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Original research

Article history

Received: 06 Oct 2020

Accepted: 28 Nov 2020

Keywords

Attitude to research
Basic Science
Pathophysiology
General Practitioner

[10.22038/HMED.2020.52491.1092](https://doi.org/10.22038/HMED.2020.52491.1092)

► Cite this paper as:

Ebrahimi A, Shakeri M, Khadem-Rezaiyan M, Gharaei Kasmaei F, ZiaeiFard R. Evaluating the attitude of Mashhad professional medical doctoral students in basic sciences and physiopathology to research in the academic year 1397-1398. *Horizon of Medical Education Development*. 2021;12(3):23-34

*Corresponding author: MohammadTaghi Shakeri;
Biostatistics, Social Factors Affecting Health Research Center,
Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

Tel: +989155151799

Email: shakerimt@mums.ac.ir

ABSTRACT

Introduction: Research has direct and indirect effects on the development of human life. Therefore, in recent years, among the societies, the research status of countries has been one of the most important criteria in growth and evaluation, and the study of factors affecting the attitude to research is essential.

Materials & Methods: This is a descriptive study that was conducted in the academic year 1397-1397 in the medical school of Mashhad University of Medical Sciences and 274 people were randomly selected using stratified sampling. The data collection tool is Papanastasio questionnaire and based on it Information was collected and entered in Spss software.

Results: Gender (with a significance level of 0.001) and membership in the research committee (with a significance level of 0.014) have a significant effect on attitude towards research, but the average (with a significance level of 0.523) has an effect on attitude It does not have research. Regarding students' attitudes toward research in terms of gender, the components of "lack of research anxiety", "positive attitude towards research" and "fit with daily life", girls scored higher than boys.

Conclusion: The significance of the difference between girls and boys shows the effect of gender on students' attitudes. Average did not show a significant effect on attitudes toward research. However, membership in the Student Research Committee significantly improved the attitude towards student research, which could be due to the mediating variable of interest of more students in the Student Research Committee.

ارزیابی نگرش دانشجویان رشته دکتری حرفه ای پزشکی مشهد در مقاطع علوم پایه

و فیزیوپاتولوژی به پژوهش در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸

علیرضا ابراهیمی^۱، محمدتقی شاکری^{۲*}، مجید خادم رضائیان^۳، فائزه قارائی کسمائی^۴، ریحانه ضیایی فرد^۵

۱ دانشجوی دکتری، معاونت پژوهشی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۲ استادیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۳ استادیار، استادیار پزشکی اجتماعی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۴ دانشجو کارشناسی ارشد، آمارزیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

۵ دانش آموخته کارشناسی ارشد، پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله اصیل پژوهشی	مقدمه: تحقیقات تاثیرات مستقیم و غیر مستقیمی بر روی توسعه زندگی انسان ها دارند از این رو در سال های اخیر در بین جوامع وضعیت پژوهشی کشورها یکی از مهم ترین ملاک ها در رشد و ارزیابی قرار گرفته است و بررسی عوامل موثر بر نگرش به پژوهش امری ضروری می باشد.
پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۹۹/۰۷/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۹/۰۸	روش کار: این مطالعه از نوع توصیفی است که در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شد و با استفاده از نمونه گیری آسان ۲۷۴ نفر به تصادف انتخاب شدند، ابزار جمع آوری داده ها پرسش نامه پاپاناستاسیو می باشد و براساس آن اطلاعات جمع آوری گردید و در نرم افزار SPSS وارد شد.
کلمات کلیدی ارزشیابی رشته بهداشت عمومی کارآموزی مدل CIPP بهبود کیفیت	نتایج: جنسیت) با سطح معنی داری ۰/۰۰۱ (و عضو بودن در کمیته تحقیقات) با سطح معنی داری ۰/۰۱۴) تاثیر معنی داری بر روی نگرش بر پژوهش ندارد، اما معدل (با توجه به سطح معنی داری ۰/۵۲۳) تاثیر معنی داری بر روی نگرش بر پژوهش ندارد. در خصوص نگرش دانشجویان به پژوهش بر حسب جنسیت مولفه "عدم اضطراب تحقیق" ، "نگرش مثبت به تحقیق" و "تناسب با زندگی روزمره" ، دختران نمرات بالاتری از پسران به دست آوردند.
	نتیجه گیری: معنا دار بودن تفاوت میان دختران و پسران، تاثیر جنسیت را بر نگرش دانشجویان نمایانگر می سازد. معدل تاثیر معناداری بر نگرش به پژوهش نشان نداد اما عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی به طور معناداری نگرش بهتری را نسبت به تحقیق در دانشجویان ایجاد کرده بود که می تواند ناشی از متغیر میانجی علاقه مندی بیشتر دانشجویان عضو کمیته تحقیقات دانشجویی باشد.

10.22038/HMED.2020.52491.1092

نحوه ارجاع به این مقاله

Ebrahimi A, Shakeri M, Khadem-Rezaian M, Gharaei Kasmaei F, ZiaeiFard R. Evaluating the attitude of Mashhad professional medical doctoral students in basic sciences and physiopathology to research in the academic year 1397-1398. *Horizon of Medical Education Development*. 2021;12(3):23-34

ایمیل: shakerimt@mums.ac.ir

تماس: ۰۹۱۵۵۱۵۱۷۹۹

*نویسنده مسئول: محمدتقی شاکری

دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مقدمه

تحقیقات به واسطه ی تاثیرات مستقیم و غیرمستقیمی که از طریق توسعه در سطوح مختلف می گذارد، نقش مهمی در زندگی انسان دارد (۱). تحقیق زیر شاخه ای از سیستم علمی، سنگ بنای پیشرفت در عصر اطلاعات و همچنین پایه و اساس اولیه توسعه گرایی و رسیدن به خودکفایی است (۲). تحقیق در واقع فرایندی منظم از اصول و روش های استاندارد در جهت رسیدن به دانش، علم و یا کشفیات جدید است (۳). در سال های اخیر در بین جوامع علمی وضعیت پژوهشی کشور ها به عنوان مهم ترین ملاک ارزیابی رشد و گسترش علمی مدنظر قرار گرفت (۳، ۴). پژوهش، فرهنگ و سیاست به هم وابسته اند و بروز تحولات در هر یک از این حوزه ها نمی تواند بدون تحول در دیگر حوزه تحقق یابد و یا پایدار بماند بنابراین کمیت و کیفیت تولیدات علمی یکی از مهم ترین شاخص های توسعه ملی محسوب می گردد (۴). از این رو بدیهی است که یکی از موضوعاتی که ممکن است با منافع ملی در ارتباط باشد، موفقیت و پیشرفت پژوهشی دانشجویان در دانشگاه ها است (۵، ۶). انجام پژوهش، خود تحت تاثیر عوامل مختلفی است که نگرش به پژوهش یکی از این عوامل است (۷). نگرش نظامی با دوام از عقاید، تمایلات فرد نسبت به پدیده های پیرامون خویش است و به نوعی بین عقیده و رفتار هر فرد جای میگیرد (۸). به طوریکه به اعتقاد محققان عامل اصلی تغییر رفتار، نگرش می باشد (۹). بنابراین با توجه به تعریف مزبور نگرش ها در زمینه سازی و شکل دهی به رفتارها ایجاد انگیزش، ارضا نیازها و جهت دهی به گرایش تاثیر جدی دارد (۱۰).

نگرش ها را می توان به صورت واکنش هایی تقریباً خودکار به جهان اطراف در نظر گرفت، آن ها می توانند ضمن قرار گرفتن ما در معرض موضوع نگرش به سرعت

شکل بگیرند و می توانند بر پاسخ های گرایشی و یا اجتنابی تاثیر بگذارند. داشتن نگرش از پیش شکل گرفته نسبت به یک طبقه از محرک ها دارای چندین کارکرد سودمند است، و کارکردهای آن عبارتند از کارکرد دانش، هویت، عزت نفس، دفاع از خود و انگیزش. هم چنین نگرش های اجتماعی ما را تحت تاثیر قرار می دهند، حتی اگر همیشه در رفتار آشکار منعکس نشوند (۱۱).

اهمیت نگرش ها در سطوح متفاوتی از تحلیل آشکار می شوند که عبارتند از: در سطح فردی نگرش ها بر ادراک، تفکر، نگرش های دیگر و رفتار تاثیر می گذارند. بنابراین نقش مهمی را در ساختار روان شناختی فرد بر عهده دارند. لزوم بررسی و درک نگرش دانشجویان به پژوهش از آنجا حاصل می شود که این بررسی هم بر انتظارات دانشجویان و هم بر کیفیت آموزش پژوهش استادان برای ایجاد برنامه درسی و راهبردهای آموزشی، به منظور تشویق دانشجویان برای کشف و افزایش ظرفیت تحقیقاتی خود تاثیر خواهد گذاشت. شناخت وضعیت نگرش به پژوهش دانشجویان پزشکی از جمله ضرورت هایی است که می تواند در تدوین مقررات، فراهم نمودن امکانات مناسب، برنامه ریزی موفق برای تربیت پزشکان پژوهشگر و حاذق و ایجاد محیطی پرشور و انگیزه در دانشکده های پزشکی، کمک نماید. بنابراین با توجه به اهمیت نگرش به پژوهش شناسایی عوامل موثر بر نگرش به پژوهش حائز اهمیت است (۱۲).

طبق مطالعه ای که توسط دانشگاه علوم پزشکی فسا انجام شده است ضعیف بودن نیرو های مشاوره ای، کمبود امکانات و تجهیزات و عدم ایجاد انگیزه از طرف مسئولین و اساتید بیشترین موارد را در حیطه موانع سازمانی تشکیل می دهند (۱۳). همچنین مطالعه ای که بر روی دانشجویان دانشگاه زنجان انجام شده است متغیرهای خودکارآمدی

"دشواری انجام تحقیق" می باشد که این پرسشنامه به زبان فارسی نیز ترجمه شده است و در مطالعه مرادی و همکارانش در سال ۱۳۹۶ روایی و پایایی این پرسشنامه بررسی گردید، براساس این مطالعه ضریب آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه بالای ۰/۷ برآورد شد (۱۵).

شایان ذکر است در مطالعه ای دیگر پایایی این پرسشنامه (براساس آلفای کرونباخ) ۰/۹۴ بیان شده است و برای بررسی روایی این پرسشنامه در تحقیق والکر به شیوه تحلیل عاملی تاییدی، پرسشنامه مذکور را بر روی ۲۰۴ نفر از دانشجویان آمریکایی مورد مطالعه قرار داد و نتایج تایید نمود که این پرسشنامه قابلیت استفاده در محیط های علمی را دارد (۱۶).

این پرسشنامه، در طیف هفت گزینه ای لیکرت شامل اعداد ۱ تا ۷ جهت سنجش نگرش دانشجویان مورد استفاده قرار گرفت که عدد یک بیانگر "قویاً مخالف" در ابتدای طیف و عدد هفت بیانگر "قویاً موافق" در پایان طیف می باشد و افراد در بین این دو طیف عدد مورد نظر خود را انتخاب می کنند.

در این پرسش نامه برای گویه هایی که بار محتوایی شان مثبت بود، به پاسخ "کاملاً مخالفم"، نمره ۱ و به پاسخ "کاملاً موافقم" نمره ۷ داده شد و در زمینه گویه هایی با بار منفی، خلاف این حالت اعمال شد براین اساس حداکثر امتیاز یک گویه ۷ و حداقل آن ۱ بود.

جهت رعایت اخلاق نیز حق خروج از پژوهش برای هر یک از شرکت کنندگان محفوظ ماند، اطلاعات نمونه های شرکت کننده در این پژوهش کاملاً محرمانه خواهد ماند و شرکت کنندگان این مطالعه در معرض هیچگونه آسیب جسمی و یا روانی قرار نداشته و نخواهند گرفت. که کدهای اخلاقی ۱۹،۲۵ و ۳ در این مطالعه در نظر

پژوهشی، تعداد کلاس های آمار و روش تحقیق که دانشجویان شرکت کردند، همکاری در طرح های پژوهشی را از عوامل موثر بر نگرش بر پژوهش دانسته اند (۱۴). در این مطالعه نیز به ارزیابی برخی دیگر از عوامل مرتبط با نگرش دانشجویان به پژوهش نظیر جنسیت، معدل، عضویت و در کمیته تحقیقات پرداخته شده است.

روش کار

این تحقیق یک مطالعه توصیفی است. جامعه آماری کلیه دانشجویان غیر بالینی که مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ در مقاطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی دانشکده پزشکی مشهد بودند، می باشد. بر اساس اعلام اداره آموزش این دانشکده تعداد دانشجویان مورد نظر در طرح ۹۵۰ نفر بودند که با در نظر گرفتن مقطع تحصیلی، نمونه گیری به روش طبقه ای متناسب با حجم جامعه به نسبت مساوی انجام شد. که با توجه به مشخص بودن حجم جامعه از فرمول کوکران $n = \frac{z^2 pqN}{(N-1) + z^2 pq}$ استفاده گردید که $N=950$ ، $z=1.96$ ، $d=0.05$ و $p, q=0.5$ که بر همین اساس حجم نمونه ۲۷۴ نفر محاسبه گردید و با توجه به در دسترس بودن لیست، سپس پرسشنامه درون سایت جای گرفت و لینک آن در اختیار نمایندگان دانشجویان که در حال تحصیل در مقطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ بودند، قرار گرفت و در جلسه ای که به همین منظور برگزار گردید توضیحات کافی برای نمایندگان داده شد و از آنها خواسته شد دانشجویان را برای ورود به سایت و پرکردن پرسشنامه ترغیب کنند. در نهایت جهت جمع آوری داده های تحقیق از پرسشنامه "نگرش به پژوهش" استفاده شد که توسط پاپاناستاسیو تهیه شده و دارای پنج خرده مقیاس تحت عناوین "سودمندی تحقیق در شغل"، "اضطراب تحقیق"، "نگرش مثبت به تحقیق"، "تناسب با زندگی روزمره" و

همین ترتیب ، سوالات ۱۰ تا ۱۷ مولفه عدم اضطراب، سوالات ۱۸ تا ۲۵ مولفه نگرش مثبت به تحقیق ، سوالات ۲۶ تا ۲۹ مولفه تناسب با زندگی روزمره و در نهایت نیز سوالات ۳۰ تا ۳۲ مولفه دشواری انجام تحقیق بدست آمد، در ادامه از آماره های توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و فراوانی) برای توصیف نگرش های دانشجویان به تفکیک متغیرهای دموگرافیک استفاده شد همچنین با توجه به آزمون شاپیرو ویلک، داده ها از توزیع نرمال پیروی می کنند (p-value = ۰/۰۹۴). بنابراین از آزمون t مستقل برای مقایسه نگرش ها برحسب مشخصات دموگرافیک استفاده شد.

نتایج

۲۷۴ پرسشنامه تکمیل شده ۱۳۷ نفر پسر (۵۰ درصد) بودند و ۶۹/۳۴ درصد از افراد شرکت کنندگان در کمیته تحقیقات عضو هستند.

گرفته شده است و در تاریخ ۱۳۹۷/۰۹/۱۴ در کمیته اخلاق سازمانی دانشکده پزشکی تحت عنوان " ارزیابی نگرش دانشجویان رشته دکتری حرفه ای پزشکی مشهد در مقاطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی به پژوهش " با شماره ۹۷۰۸۷۹ مطرح و با کد IR.MUMS.MEDICAL.REC.1397.448 مصوب گردید.

تجزیه و تحلیل بدین گونه انجام شد که نخست مشخصات دموگرافیک شرکت کنندگان و اطلاعات تمامی پاسخ های سوالات پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت وارد نرم افزار spss 21 گردید. به منظور بررسی نگرش دانشجویان بر حسب معدل، ابتدا معدل تمام شرکت کنندگان پرسیده شد سپس با توجه به میانگین به دست آمده (۱۶/۶) شرکت کننده ها به دو گروه تقسیم شدند.

گروه اول: افرادی که معدل آن ها بالاتر از ۱۶/۶ است.

گروه دوم: افرادی که معدل آن ها پایین تر از ۱۶/۶ است.

پس از وارد کردن داده ها، با محاسبه میانگین

امتیازات سوال های ۱ تا ۹ مولفه سودمندی تحقیق و به

جدول ۱. خصوصیات زمینه ای افراد شرکت کننده بر حسب جنسیت و مقطع تحصیل در شروع مطالعه

جنسیت	علوم پایه			فیزیوپاتولوژی		
	تعداد	درصد	معدل	تعداد	درصد	معدل
			انحراف معیار $\pm$ میانگین			انحراف معیار $\pm$ میانگین
مرد	۶۷	۴۹/۳	۱۶/۵۷ $\pm$ ۱/۵۸	۷۰	۵۰/۷	۱۷ $\pm$ ۱/۷۴
زن	۶۹	۵۰/۷	۱۶/۴۶ $\pm$ ۱/۸۰	۶۸	۴۹/۳	۱۶/۶۳ $\pm$ ۱/۷۷
کل	۱۳۶	۱۰۰	۱۶/۵۱ $\pm$ ۱/۶۹	۱۳۸	۱۰۰	۱۶/۸۲ $\pm$ ۱/۷۶

با توجه به جدول فوق، در گروه علوم پایه میانگین معدل مردان ۱۶/۵۷ و میانگین معدل زنان ۱۶/۴۶ است. همچنین در

گروه فیزیوپاتولوژی میانگین معدل مردان ۱۷/۰۰ و میانگین معدل زنان ۱۶/۶۳ محاسبه شده است.

جدول ۲. خصوصیات زمینه ای افراد شرکت کننده بر حسب عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی و مقطع تحصیل در شروع مطالعه

فیزیوپاتولوژی			علوم پایه			
معدل	درصد	تعداد	معدل	درصد	تعداد	
انحراف معیار $\pm$ میانگین			انحراف معیار $\pm$ میانگین			
$16/80 \pm 1/80$	۷۱	۹۸	$16/75 \pm 1/70$	۶۷/۶	۹۲	خیر
$16/88 \pm 1/67$	۲۹	۴۰	$16/02 \pm 1/56$	۳۲/۴	۴۴	بلی

۱۶/۸۸ و میانگین معدل افرادی که عضو کمیته تحقیقات نبودند نیز ۱۶/۸۰ می باشد.

با توجه به جدول فوق در گروه علوم پایه، میانگین معدل افراد عضو کمیته تحقیقات ۱۶/۰۲ و میانگین معدل افرادی که عضو کمیته تحقیقات نبودند ۱۶/۷۵ می باشد. در گروه فیزیوپاتولوژی نیز میانگین معدل افراد عضو کمیته تحقیقات

جدول ۳. ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی مشهد بر حسب جنسیت در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸

مولفه	معدل (انحراف معیار $\pm$ میانگین)	p-value (دو طرفه)	
	دختر	پسر	
سودمندی تحقیق در حرفه	$3/98 \pm 0/62$	$3/99 \pm 0/73$	۰/۸۶۷۸
عدم اضطراب تحقیق	$4/90 \pm 0/77$	$3/86 \pm 0/69$	۰/۰۰۱
نگرش مثبت به تحقیق	$4/92 \pm 0/78$	$4/06 \pm 0/66$	۰/۰۰۱
تناسب با زندگی روزمره	$4/96 \pm 0/94$	$4/14 \pm 0/99$	۰/۰۰۱
دشواری انجام تحقیق	$4/10 \pm 1/15$	$4/05 \pm 1/18$	۰/۷۱۸
نگرش به پژوهش (کل پرسشنامه)	$4/58 \pm 0/43$	$4/00 \pm 0/33$	۰/۰۰۱

*همانطور که بیان شد برای مقایسه از آزمون t استفاده شده است.

می توان دید که در مولفه های " نگرش مثبت به تحقیق " و " تناسب با زندگی روزمره " و "اضطراب تحقیق" نگرشی متفاوت در بین دو گروه وجود دارد که با توجه به میانگین و انحراف معیار آن ها نگرش دختران نسبت به پسران بهتر می باشد

با استفاده از آماره های توصیفی و p-value بدست آمده از آزمون تی مستقل نگرش بر پژوهش برحسب جنسیت مورد مقایسه قرار گرفت که مطابق اطلاعات فوق نگرش بر پژوهش در دختران و پسران تفاوت معنا داری باهم دارند اما اگر برحسب مولفه های نگرش بر پژوهش مقایسه انجام شود

جدول ۴: ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی مشهد برحسب معدل در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸

مولفه	معدل (انحراف معیار ± میانگین)		p-value (دو طرفه)
	بالاتر از ۱۶/۶ تعداد = ۱۲۷	کمتر از ۱۶/۶ تعداد = ۱۴۷	
سودمندی تحقیق در حرفه	۳/۹۷ ± ۰/۶۵	۴/۰۰ ± ۰/۷۰	۰/۸۰۹
عدم اضطراب تحقیق	۴/۳۵ ± ۰/۹۳	۴/۴۱ ± ۰/۸۷	۰/۶۱۴
نگرش مثبت به تحقیق	۴/۴۰ ± ۰/۸۵	۴/۵۶ ± ۰/۸۳	۰/۱۲۳
تناسب با زندگی روزمره	۴/۵۶ ± ۰/۹۹	۴/۵۳ ± ۱/۱۰	۰/۸۱۶
دشواری انجام تحقیق	۴/۱۷ ± ۱/۱۶	۳/۹۸ ± ۱/۱۵	۰/۱۸۰
نگرش به پژوهش (کل پرسشنامه)	۴/۲۷ ± ۰/۴۹	۴/۳۱ ± ۰/۴۶	۰/۵۲۳

*برای مقایسه از آزمون تی مستقل استفاده شد

همانطور که از جدول بالا مشخص است تفاوت معناداری در نگرش بر پژوهش دانشجویان برحسب معدل وجود ندارد.

همانطور که بیان شد برای مقایسه، دانشجویان برحسب معدل به دو دسته تقسیم شده اند و نقطه تفکیک، میانگین معدل دانشجویان شرکت کننده (برابر ۱۶/۶ است) می باشد.

جدول ۵. ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی مشهد بر حسب عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی

در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸

مؤلفه	عدم عضویت در کمیته تحقیقات	عضویت در کمیته تحقیقات	p-value (دو طرفه)
	انحراف معیار $\pm$ میانگین	انحراف معیار $\pm$ میانگین	
سودمندی تحقیق در حرفه	$4/01 \pm 0/68$	$3/94 \pm 0/68$	0/420
عدم اضطراب تحقیق	$4/29 \pm 0/89$	$4/59 \pm 0/89$	0/012
نگرش مثبت به تحقیق	$4/41 \pm 0/82$	$4/67 \pm 0/87$	0/019
تناسب با زندگی روزمره	$4/49 \pm 1/09$	$4/68 \pm 0/95$	0/170
دشواری انجام تحقیق	$4/03 \pm 1/18$	$4/17 \pm 1/13$	0/356
نگرش به پژوهش	$4/24 \pm 0/47$	$4/40 \pm 0/47$	0/014

*برای مقایسه از آزمون تی مستقل استفاده شد.

همانطور که ملاحظه می شود نگرش بر پژوهش، تفاوت معناداری در بین افرادی که عضو کمیته تحقیقات دانشجویی هستند و آن دسته از افرادی که نیستند، وجود دارد. با توجه به مقدار میانگین افرادی که عضو کمیته هستند از نگرش قوی تری برخوردارند.

بحث و نتیجه گیری:

با توجه به نتایج بدست آمده، از آنجایی که پژوهش جزئی از آموزش و در راستای آن است نتایج این تحقیق می تواند در جهت برنامه ریزی برای ارتقای نگرش

دانشجویان به پژوهش و ایجاد راهکارهای انگیزشی در دانشجویان به کار رود و همچنین این تحقیق نقاط قوت و ضعف دانشجویان را به تفکیک مولفه های مختلف به تصویر کشیده است. که با توجه به آن ها می توانیم اولویت های سیاست گذاری ها را تشخیص دهیم، اما با توجه به کمبود امکانات و وسایل، مقررات دست و پا گیر اداری، نگرش منفی مدیران اجرایی نسبت به فواید تحقیق و مراحل دشوار و طولانی دریافت بودجه برای طرح های پژوهشی و فقدان مهارت های پژوهشی و انگیزشی باعث شدند تا عوامل محیطی در این مطالعه جای نگیرد ولی با

توجه به اینکه عوامل دموگرافیک نیز به اندازه عوامل محیطی اهمیت ویژه ای دارند این مطالعه با تمرکز بر روی این متغیرها انجام شد.

در نگرش به پژوهش برحسب جنسیت به طور کلی دختران به طور معنا داری نگرش بهتری نسبت به پسران داشتند که با توجه به جداول این معنا داری در مولفه های " عدم اضطراب"، "نگرش مثبت به تحقیق" و "تناسب با زندگی روزمره" بود که در هر سه این مولفه ها دختران بهتر بودند اما در مولفه های "سودمندی تحقیق" و "دشواری انجام تحقیق" تفاوت معنا داری وجود نداشت که در مطالعه اسداللهی و همکارانش نیز مولفه دشواری انجام تحقیق جز مولفه های بازدارنده نمی باشد (۱۴).

در نگرش دانشجویان برحسب معدل تفاوت معنا داری بین دانشجویان با معدل بالا و معدل پایین وجود نداشت و این عدم تفاوت در همه مولفه های نگرش به پژوهش صدق میکند.

و در نهایت برحسب عضویت دانشجویان در کمیته تحقیقات به طور کلی افراد با عضویت در کمیته عملکرد بهتری نسبت به افراد غیر عضو داشتند و همانطور که از نتایج مشهود است این تفاوت معنادار در مولفه های "عدم اضطراب به تحقیق" و "نگرش مثبت به تحقیق" خود را نشان داده است و در سایر مولفه ها تفاوت معناداری مشهود نیست.

درحالت کلی نگرش به پژوهش دانشجویان در هر دو مقطع را نمی توان مثبت ارزیابی نمود زیرا با توجه به طیف سوالات، نمره هر فرد از ۱ تا ۷ است که کمترین میانگین به مولفه ی "سودمندی تحقیق در حرفه" با نمره ۳/۹۹ اختصاص دارد که مقداری از حد متوسط بیشتر است و به همین ترتیب با بررسی نمرات سایر مولفه ها نمرات تمامی آن ها تا مقدار مطلوب فاصله ی زیادی دارند به طوریکه

بالاترین نمره که مربوط به "تناسب تحقیق با زندگی روزمره" است که برابر با ۴/۵ می باشد و فاصله زیادی تا حد مطلوب دارد.

شیرینگی در مطالعه ای نشان داد که بیش از ۸۰ درصد دانشجویان از نگرشی مثبت نسبت به پژوهش برخوردارند همچنین رابطه معناداری بین نگرش به پژوهش و خودکارآمدی دانشجویان وجود داشت (۱۷). در این پژوهش همه دانشجویان نگرشی مثبت به تحقیق داشتند اما تا حد مطلوب فاصله مشاهده شد. در پژوهش غفارزاده و همکارانش نیز که به بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه ارومیه پرداخته بودند، مقوله پژوهش را مثبت ارزیابی کردند (۶).

براساس یافته های مسئله می توان گفت، بطور کلی دختران بهتر از پسران بودند اما لازم به ذکر است که در مولفه های "سودمندی تحقیق در حرفه" و "دشواری انجام نگرش" تفاوت معناداری وجود نداشت که نشانگر این است که علی رغم اهمیت بیشتر دختران به تحقیق در ارتباط با حرفه ی خود و همچنین میزان دشواری با پسران هم فکر هستند و این موضوع هم سو با نتایج مطالعات انجام شده در دانشگاه زنجان می باشد که مولفه سودمندی در تحقیق را بسیار موثر می داند (۱۴). در پژوهش بیبی و همکاران در بررسی دانشجویان آموزگاری به پژوهش در پاکستان، مشخص شد که دانشجویان زن و مرد نگرش یکسانی به پژوهش دارند اما تفاوت معنی داری بین دانشجویانی که در برنامه های مختلف پژوهشی شرکت کرده بودند، یافت شد و همانطور که برداشت می شود این نتیجه برخلاف این مطالعه می باشد (۷).

در این مطالعه عدم تفاوت معنادار در نگرش بین افراد با معدل بالا و معدل پایین حاکی از این است که نگرش دانشجویان به پژوهش با معدل و سواد اطلاعاتی دانشجویان

در سطح اضطراب بین دانشجویان با تجربه کار پژوهشی و دانشجویان بدون تجربه کار پژوهشی وجود دارد (۱۹). در نهایت پاپاناستاسیو نیز در مطالعه ای نشان داد که دانشجویانی که با سودمندی پژوهش موافق بودند نگرش مثبتی به پژوهش داشتند (۲۰).

این تحقیق با هدف تعیین نگرش دانشجویان به پژوهش به تفکیک جنسیت، معدل و عضویت در کمیته دانشجویی انجام گردید در خصوص نگرش دانشجویان به پژوهش بر حسب جنسیت مولفه "عدم اضطراب تحقیق"، "نگرش مثبت به تحقیق" و "تناسب با زندگی روزمره"، دختران نمرات بالاتری از پسران به دست آوردند که تفاوت معنادار بود. این قضیه تاثیر جنسیت را بر نگرش دانشجویان نمایانگر می سازد و از علل احتمالی آن در مولفه "سودمندی تحقیق در حرفه" می توان به ارتباط بیشتری که دختران به حرفه خود برقرار ساخته اند، اشاره نمود. معدل تاثیر معناداری را بر نگرش به پژوهش نشان نداد اما عضویت در کمیته تحقیقات دانشجویی به طور معناداری نگرش بهتری را نسبت به تحقیق در دانشجویان ایجاد کرده بود که می تواند ناشی از متغیر میانجی علاقه مندی و انگیزه بیشتر دانشجویان عضو کمیته تحقیقات دانشجویی باشد.

محدودیت ها و نقاط ضعف و قوت:

دسترسی آسان به دانشجویان به سبب جمع آوری اطلاعات از طریق وب و همکاری بسیار خوب دانشجویان شرکت کننده در تحقیق و همچنین استفاده صحیح از روش های کمی در جمع آوری اطلاعات را می توان از نقاط قوت این مطالعه دانست، لازم به ذکر است که جمع اوری داده از طریق وب سایت می تواند اعتبار داده ها را کم کند. در نهایت نیز محدود بودن جامعه آماری به مقاطع علوم پایه و فیزیوتراپولوژی پزشکی عمومی و عدم در نظر گرفتن

ارتباط ندارد و این موضوع یک دلیل بر ارتباط مبهم بین آموزش و پژوهش است، چرا که دانشجویان موفق در پژوهش لزوماً دانشجویان برتر آموزشی نیستند این خود می تواند انگیزه ای برای دانشجویان باشد که این نتیجه موافق نتیجه اسداللهی و همکاران (۱۳۹۶) است (۱۴). اما دیکسون و همکاران، در بررسی نگرش پژوهشی دانش آموختگان در آمریکا گزارش کردند که افراد تحصیل کرده تر و دارای مدرک تحصیلی بالاتر و نیز افراد کم سن سال تر، نگرش بهتری به پژوهش دارند (۱۸).

تفاوت معنادار بین نگرش دانشجویان عضو کمیته تحقیقات دانشجویی با دیگر دانشجویان نشان دهنده ارتباط این عضویت در نگرش آن ها به پژوهش است. شاید بتوان انگیزه و علاقمندی به پژوهش را به عنوان یک متغیر میانجی در نظر گرفت بدین صورت که دانشجویانی که انگیزه و علاقمندی بیشتری به پژوهش دارند به احتمال زیاد عضو کمیته تحقیقات دانشجویی می شوند و همین انگیزه و علاقه مندی باعث نگرش بهتر آنها به پژوهش شده است و این نتیجه موافق با مطالعه نیک روز و همکاران (۱۳۹۱) می باشد که این عامل را جز یکی از عوامل محیطی تحت عنوان داشتن دانش کافی از متدولوژی و داشتن مهارت که از طریق عضو بودن در کمیته تحقیقات بدست می آید دانسته است (۱۳).

مورگنشترن و همکاران در پژوهشی نشان دادند که نگرش دانشجویان به ارزش پژوهش مثبت اما به یادگیری، آموزش و انجام پژوهش منفی است همچنین ۹۲ درصد از دانشجویان موافق بودند که تحقیقات پیچیده و دشوار هستند و اگرچه نگرش مثبتی به سودمندی پژوهش وجود داشت و آن را ارزشمند می دانستند لکن دانشجویان ترس و اضطراب خود را مانعی برای یادگیری و پژوهش برشمردند. نتایج همین تحقیق همچنین نشان داد که تفاوت معنی داری

دیدگاه های اساتید را می توان به عنوان محدودیت های این مطالعه بیان کرد.

پیشنهادات:

بررسی دیدگاه و نگرش دانشجویان درمقاطع بالینی به پژوهش با توجه به دید بالینی و تجربه بیشتر ایشان نسبت به دانشجویان مقاطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی. - انجام تحقیق در خصوص علل و عوامل موثر بر نگرش ها از جنسیتی.

- برگزاری کارگاه های آموزشی آشنایی با پژوهش. - ایجاد راهکارهای برای افزایش انگیزه و علاقمندی پژوهش بهبود و ارتقای فعالیت های کمیته تحقیقات دانشجویی.

تقدیر و تشکر:

از مدیرگروه محترم گروه آمارزیستی و مسئول واحد پایان نامه به دلیل راهنمایی های بی دریغ تشکر و قدردانی می شود.

تضاد منافع:

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان وجود ندارد.

References

1. Saris WE, Sniderman PM. Studies in public opinion: Attitudes, nonattitudes, measurement error, and change: Princeton University Press; 2018.
2. Treagust D, Tsui C-Y. Commentary: Developments and reforms in science education for improving the quality of teaching and research. Science Education Research and Practice in Asia: Springer; 2016. p. 119-28.
3. Cohen YH, Reich Y. Literature Review Conclusions and Definition of Research Target. Biomimetic Design Method for Innovation and Sustainability: Springer; 2016. p. 45-9.
4. Farmanbar R, Asgari F. Investigating the Preventive Factors of Research from the Viewpoints of Guilan University of Medical Sciences Faculty Members. Journal of Guilan University of Medical Sciences. 2005;14(54):84-.
5. Usher R. A diversity of doctorates: fitness for the knowledge economy? Higher Education Research & Development. 2002;21(2):143-53.
6. Ghaffarzadeh S, Ahmadi Doyran Z, Ghasemi R, Nazari H. Status of research among medical students of Urmia University Medical Sciences in (Knowledge, Attitude and Practice). The Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty. 2011;9(5):400-6.
7. Bibi F, Lqbal HM, Majid N. Attitude of prospective teachers towards research: Implications for teacher education in Pakistan. Contemporary Educational Researches Journal. 2013;2(1):08-14.
8. Wilson GA, Burton RJ. 'Neo-productivist' agriculture: Spatio-temporal versus structuralist perspectives. Journal of Rural Studies. 2015;38:52-64.
9. Shiri N, Alibaygi A, Faghiri M. Factors affecting entrepreneurial motivation of agricultural students: A case from Iran. Journal of Educational Sciences and Psychology. 2013;3(۲)
10. Baron RA, Byrne D. Social psychology: Understanding human interaction: Allyn & Bacon; 1987.
11. Suedfeld P. Models of attitude change: Theories that pass in the night. 2017.
12. Maio GR, Haddock G, Verplanken B. The psychology of attitudes and attitude change: Sage Publications Limited; 2018.
13. Nik Rooz I, Roozi Talab M, Raigan Shirazi AR, Taghavi F. Investigating the Barriers to Implementation of Student Research Projects from the Students' Viewpoint. Journal of Fasa University of Medical Sciences. 2013;2(۲)
14. Asadollahi M, Shams A, Hooshmandan Moghadam Fard Z. Analysis of Factors Affecting Graduate Graduates' Attitude to Research. Journal of Zanjan University. 2017;10(۳۸)
15. Moradi S, Ezati M, Gudarzi MA. Investigating the Principles and Philosophical Approaches to Research and the role of factors related to the tendency of teachers to research. Journal of Philosophy & History of Education. 2017.
16. Walker DA. A confirmatory factor analysis of the attitudes toward research scale. Multiple linear regression viewpoints. 2010;36(1):18-27.
17. Shirbeigi N. Investigating students' attitudes toward research and its relationship with self-efficacy beliefs in conducting research. Teaching and learning research. 1390;18-:(۱)
18. Dickinson JI, Anthony L, Marsden JP. A survey on practitioner attitudes toward research in interior design education. Journal of Interior Design. 2012;37(3):1-22.
19. Morgenshtern M, Freymond N, Agyapong S, Greeson C. Graduate social work students' attitudes toward research: Problems and prospects. Journal of Teaching in Social Work. 2011;31(5):552-68.
20. Papanastasiou EC. Factor structure of the attitudes toward research scale. Statistics education research journal. 2005;4(1):16-26.